

УДК 796.332:796.052.22 [796.093.427]

СТРУКТУРА АТАКУВАЛЬНИХ ДІЙ КОМАНДИ ФК „КАРПАТИ” (ЛЬВІВ) У МАТЧАХ ЛІГИ ЄВРОПИ

Ігор КАРПА

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У результаті дослідження було визначено структуру атакуювальних дій кваліфікованих футболістів команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи. Встановлено основний спосіб розвитку атак команди та середні показники техніко-тактичних дій, які спрямовані на розвиток однієї атаки. Здійснено порівняльну характеристику способів розвитку атаки. Визначено показники ефективності та результативності атакуювальних дій, які команда ФК „Карпати” (Львів) провела в матчах Ліги Європи.

Ключові слова: атакуювальні дії, результативність та ефективність, техніко-тактичні дії, Ліга Європи.

Постановка проблеми. Значна кількість фахівців галузі футболу [1, 9, 12] вважають, що за останні роки відбулися значні зміни в розвитку сучасного футболу. Ці зміни характеризуються підвищенням інтенсивності гри, що пов’язано зі зростанням темпу гри, збільшення кількості силових одноборств та швидкості виконання технічних прийомів в умовах змагальної діяльності.

У сучасному футболі високих спортивних результатів досягає лише та команда, яка комплектована гравцями, які володіють високим рівнем фізичної підготовленості, технічними прийомами, великим арсеналом тактичних побудов та ефективно застосовують їх у змагальній діяльності [8].

Досягнення високих результатів на сучасному етапі розвитку футболу можливо лише при постійному вдосконаленні та пошуку нових методів розвитку атаки як невід’ємної складової змагальної діяльності [6].

Атака у футболі – це організований процес в якому беруть участь усі гравці команди, який починається з контролю м’яча та закінчується ударом у площину воріт [13].

У теорії і практиці футболу розрізняють три фази розвитку атаки: перша – швидкий перехід від оборони до атаки, друга – прорив захисту суперника, третя – удар по воротах. Завершальна фаза розвитку атаки (удар), є однією з вирішальних у розвитку атаки, оскільки значною мірою від неї залежить кінцевий результат у матчі [7, 10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Процес підготовки футболістів високого рівня достатньо складний, на формування структури та змісту програми підготовки футболістів значною мірою впливає повнота та достовірність інформації, яка отримується в результаті контролю змагальної діяльності [2].

У футболі проведено значну кількість робіт, присвячених дослідженню змагальної діяльності [4, 5]. Невід’ємну роль у досягненні високого успіху команди у змагальній діяльності відіграє розвиток атакуювальних дій [3]. У зв’язку з цим, для визначення напрямків підвищення результативності змагальної діяльності, було визначено структуру атакуювальних дій команди ФК „Карпати” (Львів) у іграх з командами учасницями Ліги Європи: „Борусія” (Дортмунд), „Галатасарай” (Стамбул), „Естафони” (Естафони), „Севілья” (Севілья) та „ПСЖ” (Париж).

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано згідно з окремим планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006 – 2007 рр. Міністерства України у справах сім’ї, молоді та спорту за темою 2.1.7 “Теоретико-методичні основи удосконалення підготовки футболістів.”

Мета дослідження – визначити структуру атакуювальних дій команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи.

Завдання:

1. Визначити показники атакуювальних дій команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи.

2. Визначити структуру атакувальних дій команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи.

Методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної та спеціальної літератури.
2. Педагогічне спостереження.
3. Методи математичної статистики.

Організація дослідження. Під час дослідження було проаналізовано 10 ігор, які команда ФК „Карпати” (Львів) провела в матчах Ліги Європи. Фіксація техніко-тактичних дій, зокрема атакувальних дій проводилася з допомогою відео-знімання та диктофона, за допомогою яких здійснювалося кількісне та якісне оцінювання всіх техніко-тактичних дій.

Показники ефективності атакувальних дій визначалися співвідношенням кількості атакувальних дій, що завершилися ударом у площину воріт до загальної кількості атак. Результативність атакувальних дій, визначалася співвідношенням атакувальних дій, що завершувалися взяттям воріт (голом) до загальної кількості проведених атак.

Результати дослідження. У результаті педагогічного спостереження змагальної діяльності команди ФК „Карпати” (Львів) у Лізі Європи було встановлено, що в середньому в матч команда виконувала $830,1 \pm 85,6$ техніко-тактичних дій, з них $597,1 \pm 84,6$ дії були спрямовані на розвиток атаки. Середній коефіцієнт ефективності атакуючих дій становив 69,9% від загальної кількості атакувальних дій. Найвищі показники виконання атакувальних дій зафіксовано у грі з командою ФК „ПСЖ” (Париж), кількісний показник становив 1424 дії, а найвищий коефіцієнт ефективності виконання атакувальних дій був зафіксований у грі з командою ФК „Севілья” (Севілья), який становив 73,7% від загальної кількості атакувальних дій (табл. 1).

Таблиця 1

Показники атакувальних дій гравців команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи

Команди-суперники	Загальна сума ТТД	ТТД в атаці	Ефективність ТТД в атаці	Кількість атак	Середній показник ТТД на атаку
Борусія Д.	1644	1196	69,7	161	7,4
Галатасарай	1424	935	65,3	138	7
Есрафоні	1625	1220	71,4	181	6,8
ПСЖ	1925	1424	69,3	199	7,2
Севілья	1686	1196	73,7	162	7,4
М	$830,1 \pm 85,6$	$597,1 \pm 84,6$	69,9	$84,1 \pm 13,7$	$7,2 \pm 0,7$

Слід відзначити, що команда ФК „Карпати” (Львів) в середньому за гру виконує $84,1 \pm 13,7$ атаки, на розвиток однієї атаки в середньому використовує $7,2 \pm 0,7$ техніко-тактичних дій. Ця інформація підтверджує те, що команда ФК „Карпати” (Львів) у матчах надає більшу перевагу позиційному способу розвитку атаки.

У зв'язку з цим, наступним завданням дослідження було здійснити порівняльну характеристику способів розвитку атак команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи (рис. 1).

Провідні фахівці футболу [9, 13] виділяють такі способи розвитку атак: швидкі атаки, позиційні атаки та атаки зі „стандарту”.

Проаналізувавши дані педагогічного спостереження, встановлено, що гравці команди ФК „Карпати” (Львів) найчастіше використовують позиційний спосіб розвитку атаки, який становить 63,7% від загальної кількості атак. Це пов'язано з вмінням гравців тривалий час контролювати м'яч, для розвитку ефективніших атак. Також такий спосіб атаки застосовується у грі для збиття темпу гри суперників.

Співвідношення способів розвитку атаки команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи

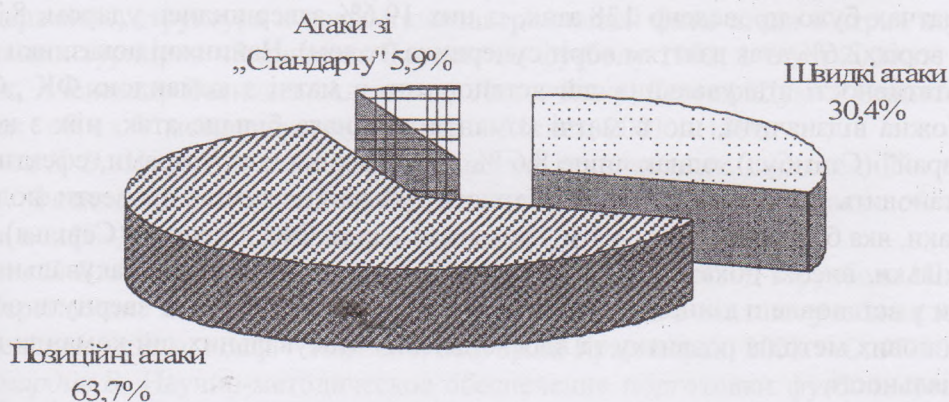

Рис. 1. Кількісні показники розвитку швидких, позиційних та атак зі „стандарту” команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи

Кількісний показник швидких атак команди ФК „Карпати” (Львів) становить лише 30,4% від загальної кількості атак. Слід відзначити, що найефективнішим способом розвитку атаки на сучасному етапі розвитку футболу вважається саме швидка атака. Перевага швидкого способу розвитку атаки визначається в тому, що вона розвивається за рахунок 2 – 3 передач із виходом гравця на ударну позицію. Ще однією перевагою цього способу розвитку атаки є те, що гравцям команди суперника залишається недостатньо часу, щоб перегрупуватися від нападу до захисту, і тому – створюються небезпечні моменти біля своїх воріт. Найменшу кількість атак гравці команди ФК „Карпати” (Львів) провели після розіграшу стандартів (кутових, штрафних, аутів). Відносний показник яких становив 5,9% від загальної кількості проведених атак. Однак слід пам’ятати про особливість цього способу атаки, оскільки більшу частину м’ячів команди забивають після розіграшу стандартних положень. Крім того, у команді, яка виконує стандартне положення є низка переваг над командою, яка обороняється. Згідно з правилами, гравці, які обороняють свої ворота, повинні розміщуватися на відстані 9 метрів від м’яча (крім розіграшу аутів). Завдяки стандартним положенням, у команд, які атакують, є можливість прямого удару по воротам суперника.

У зв’язку з цим, ефективне виконання стандартних положень біля воріт суперника є одним з основних передумов результативного завершення атаки [11].

Одним із напрямків дослідження було встановити показники ефективності та результативності атаквальних дій, які провела команда ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи (табл. 2).

Таблиця 2

Показники ефективності та результативності атак команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах ліги Європи

№	Команди-суперники	Кількість атак	Удари ФК „Карпати” (%)	Ефективність атак (%)	Результативність атак (%)
1	Борусія Д.	161	10,6	5,6	1,9
2	Галатасарай	138	19,6	8,7	2,6
3	Естафоні	181	14,4	4,4	1,1
4	ПСЖ	199	18,6	5,1	0,5
5	Севілья	162	8,6	1,9	-
	Σ	841	14,4	5	1,1

У результаті дослідження було встановлено, що команда ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи виконала 841 атаку, ударом завершилося лише 14,4% атаки, з яких 5 % були виконані ефективно й лише 1,1 % атаки завершилися результативним ударом (голом). Найвищі показники проведених атак зафіксовано у матчах із командою ФК „Галатасарай” (Стамбул). У матчах було проведено 138 атак, із них 19,6% завершилися ударом, 8,7% атаки – площину воріт, 2,6% атак взяттям воріт суперника (голом). Найнижчі показники ефективності та результативності атакуювальних дій встановлено в матчі з командою ФК „Севілья” (Севілья). Можна відзначити, що в матчі команда виконала більше атак, ніж з командою ФК „Галатасарай” (Стамбул), однак лише 8,6 % атак завершилися ударами, ефективність атак у матчах становить 1,9 %, команда ФК „Карпати” (Львів) не зуміла провести жодної результативної атаки, яка б завершилася голом у ворота команди ФК „Севілья” (Севілья).

Оскільки, високі показники ефективності та результативності атакуювальних дій є визначальними у встановленні кінцевого результату в матчі, тренерам слід звернути особливу увагу на пошук нових методів розвитку та вдосконалення атакуювальних дій команди в умовах змагальної діяльності.

Висновок. Команда ФК „Карпати” (Львів) демонструє атакуювальний футбол, що характеризується більшою кількістю виконаних техніко-тактичних дій, спрямованих на розвиток атаки.

Команді ФК „Карпати” (Львів) притаманний позиційний спосіб розвитку атаки, що становить 63,7% від загальної кількості проведених атак.

Визначено показники ефективності (5%) та результативності (1,1%) атакуювальних дій команди ФК „Карпати” (Львів) у матчах Ліги Європи.

Отримані результати можуть використовувати тренери для визначення напрямків удосконалення атакуювальних дій команди в умовах змагальної діяльності.

Перспектива подальших досліджень будуть спрямовані на порівняльну характеристику техніко-тактичних дій команди ФК „Карпати” (Львів) з провідними європейськими командами в різних зонах ігрового поля.

Список літератури

1. Дулибський А. В. Моделирование атакующих тактических действий юных футболистов / Дулибський А. В. // Человек в мире спорта : новые идеи технологии, перспективы : тез. докл. междунар. конгр. – М., 1998. – Т. 1. – С. 287-289.
2. Лисенчук Г. А. Направления дальнейшего совершенствования технологии управления в футболе / Лисенчук Г. А. // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. конгр. – К., 2005. – С. 380.
3. Марченко В. А. Интегральная оценка атакующих действий высококвалифицированных футболистов / В. А. Марченко // Фізкультура, спорт та здоров'я : зб. наук. пр. – Х., 1997. – С. 110-112.
4. Марченко В. А. Исследование качества игры высококвалифицированных футболистов по показателям коллективных и индивидуальных технико-тактических действий в атаке / В. А. Марченко // Фізкультура, спорт та здоров'я : зб. наук. пр. – Х., 1997. – С. 113-114.
5. Максименко Г. Визначення параметрів змагальної діяльності провідних команд-учасниць та переможців чемпіонату світу – 2006 з футболу / Г. Максименко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2007. – № 1 – С. 130-133.
6. Коротков Ф. Н. Анализ эффективности атакующих действий высококвалифицированных футболистов / Коротков Ф. Н. // Слобожанський наук.-спорт. вісник : [зб. наук. пр.]. – Х., 2004. – Вип. 7. – С. 50-52.
7. Количественная оценка техники удара по мячу в футболе / Пазенко Вячеслав Иванович, Коннов Андрей Владимирович, Коннов Владимир Михайлович // Проблемы и перспективы развития игр и единоборств в высших учебных заведениях : сб. ст. VI Междунар. конф. – Харьков; Белгород; Красноярск, 2010. – С. 72-75.

8. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки : учебник / В. М. Костюкевич. – Винница : Планер, 2006. – 399 с.
9. Соломонко В. В. Футбол : підручник / В. В. Соломонко, Г. А. Лісенчук, О. В. Соломонко. – К. : Олімпійська література, 2005. – 296 с.
10. Содержание, структура и показатели завершающей фазы атаки в играх команд-участниц финальных турниров чемпионата Европы по футболу 1992, 1996 и 2000 гг. / Михаил Андружейчик, Александр Васильев, Александр Литовченко, Сергей Щука // Олимпийский и спорт для всех : сб. ст. V междунар. науч. конгр. – Минск, 2001. – 189с.
11. Сычев Б. В. Исследование эффективности стандартных положений в футболе / Б. В. Сычев // Физическое воспитание и спорт в высших учебных заведениях : сб. ст. III Междунар. науч. конф. – Харьков.; Белгород; Красноярск, 2008. – С. 100-104.
12. Сычев Б. В. Анализ игры высококвалифицированных команд в футболе / Б. В. Сычев // Здоровьесберегающие технологии, физическая реабилитация в высших учебных заведениях : сб. ст. IV Междунар. науч. конф. – Харьков; Белгород; Красноярск, 2008. – С. 97-101.
13. Шамардин В. Научно-методическое обеспечение подготовки футболистов высокой квалификации : учеб. пособие / В. Шамардин. – К., 2001. – 66 с.

СТРУКТУРА АТАКУЮЩИХ ДЕЙСТВИЙ КОМАНДЫ ФК „КАРПАТЫ” (ЛЬВОВ) В МАТЧАХ ЛИГИ ЕВРОПЫ

Игорь КАРПА

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В результате исследования была определена структура атакующих действий квалифицированных футболистов команды ФК „Карпаты” (Львов) в матчах Лиги Европы. Установлен основной способ развития атак команды и средние показатели технико-тактических действий, которые направлены на развитие одной атаки. Осуществлена сравнительная характеристика способов развития атаки. Определены показатели эффективности и результативности атакующих действий, которые команда ФК „Карпаты” (Львов) провела в матчах Лиги Европы.

Ключевые слова: атакующие действия, результативность и эффективность, технико-тактические действия, Лига Европы.

STRUCTURE OF ATTACKING ACTIONS OF FC „KARPATY” (LVIV) IN THE EUROPE LEAGUE MATCHES

Igor KARPA

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. The result of research represent the structure of attacking actions of skilled footballers of FC „Karpaty” (Lviv) in the matches of Europe League. There was determined the basic way of the development of team’s attacks and average indices of technical-tactical actions which are directed to the development of one attack. Carried out the comparative characteristics of methods of development the attack were. Determined the indices of effectiveness and efficiency of attacking actions of FC „Karpaty” (Lviv) showed in Europe League matches were.

Key words: attacking actions, effectiveness and efficiency, technical-tactical actions, Europe